

Asia: VN/7050/2023

Luonnos valtakunnalliseksi nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaksi (VANUPO) 2024-2027

Lausunnonantajan lausunto

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 1: Jokaiselle nuorelle polku eteenpäin

Nuorten hyvinvointi on polarisoitunut. Sosioekonomisella taustalla ja kodin tilanteella on suuri merkitys siihen, millaisia mahdollisuuksia nuorella on kouluttautua, tehdä työtä, pitää yllä terveyttään ja harrastaa. Perheille suunnattu varhainen tuki ja erityisesti vanhemmuuden tukeminen olisivat erityisen tärkeitä toimenpiteitä. Nuoruusvaiheen merkitys ihmisen koko elämän hyvinvoinnin ja terveyden kannalta on tunnistettava, jotta lasten ja nuorten kasvua voidaan tukea.

Toimenpiteenä kuntien ja hyvinvointialueen tiivis ja toimiva yhteistyö on tärkeää. Olisi hyvä, jos ministeriöltä tulisi vielä enemmän tähän ohjausta. Toimintatavat ja -mallit ovat sote- uudistuksen jäljiltä vielä keskeneräisiä ja kirjavina. Toivoisimme ohjausta/ yhteistä mittaristoa esim. varhaisen tuen ja opiskeluhuollon tuen tarpeen määrittelyä varten. Myös tiedonkulku on tärkeä toimenpide. On hyvä, että lainsäädöllisiä muutoksia suunnitellaan. Tällä hetkellä on paljon haasteita ja kysymyksiä koulutuksen järjestäjien ja hyvinvointialueen tiedonsiirron välillä, lainsäädäntö on jäykkää ja sitä voi tulkita eri tavoin.

Myös muita kun opiskeluhuollon lakisäätteisiä palveluja pitäisi pyrkiä viemään lähemmäksi nuoria, kuten esimerkiksi mielenterveystyötä jalkautuvasti kouluille. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen pitäisi olla nuorille helposti saavutettavissa. Lakiuudistuksia tehdessä tulisi huomioida mahdollisuus nykyistä jouhevampaan tiedonvaihtoon.

Toimenpiteenä työmarkkinatuella opiskelun mahdollistaminen myös alle 25-vuotiaille olisi tärkeää. Kuntouttavan työtoiminnan selkeyttäminen ja tulevaisuuden ratkaiseminen pitäisi tehdä pikaisesti.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja ennaltaehkäisy ovat tärkeitä ja niihin on panostettava aikaisempaa enemmän. Toimivat yhteistyörakenteet kunnan, hyvinvointialueen ja 3. sektorin yhdyspinnoilla ovat tärkeitä. Valtion on tuettava hyte työtä vielä tehokkaammin.

Hienoa, että elintapaohjaus on nostettu toimenpiteeksi.

Etelä-Savo on harvaan asuttu maakunta jossa on pitkät maantieteelliset etäisyydet eikä kattavaa julkista liikennettä ole. Tämä pyydetään huomioimaan toimenpideohjelman tavoitteita laadittaessa, jotta voimme esimerkiksi mahdollistaa sen, että jokaisella nuorella on pääsy mieluisaan harrastukseen matalalla kynnyksellä

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 2: Monipuolista tietoa ja välineitä nuorten mielen hyvinvoinnin tukemiseen

Mielenterveyspalveluihin pitäisi luoda selkeä portaittainen palvelurakenne, jossa huomioidaan myös tukitoimet ennen terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palveluita. Lisäksi perusterveydenhuoltotasoiset palvelut tulisi olla kaikkialla saatavissa hoitotakuun mukaisesti.

Terapiatakuun voimaan tulo on hyvä asia, mutta se ei saa heikentää matalan kynnyksen ennalta ehkäiseviä palveluja. Samoin kuin nepsy-asioihin kohdennetut toimet eivät saa olla pois vakavammin oireilevien nuorten palveluista. Lisärahoitusta tulisi kohdentaa myös muiden häiriöiden ja sairauksien hoitoon. Etenkin masennus ja ahdistuneisuus on lisääntynyt nuorilla ja tämä pitäisi ottaa tasavertaisena huomioon. Nepsy-asioissa tuki tulisi kohdistaa ennen kaikkea nuorten luontaiseen elinympäristöön ja varhaiseen tukeen. Kelan vaativaan kuntoutukseen ohjaututaan vasta haasteiden ollessa isoja ja tämä potilasryhmä olisi hoidon piirissä rahoituksesta huolimatta, ellei Kelan kriteereitä samalla huomattavasti kevennetä.

Perheiden ja esim. koulussa annettavaa talousneuvontaa on lisättävä, mikä osaltaan ennaltaehkäisee yhteiskunnan eriarvoistumista.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 3: Nuorten hyvinvointia tuetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta vahvistamalla

Koulut tulisi sitouttaa näihin toimenpiteisiin laajasti mukaan. Koulunuorisotyön rooli tulisi vahvistaa osaksi kuntien toimintaa, yhteistyötä nuorisotyön/koulun kesken tulisi jatkokehittää valtakunnallisesti ja yhdessä hyvinvointialueen kanssa.

Ankkuri-toiminnan kehittäminen ja muuttaminen valtiorahoitteiseksi (korvamerkitty raha) auttaisi nuorten rikollisuuden ehkäisyssä

Nuorisotyön ja –toiminnan tukemisen linjaukset

-

Painopisteet nuorisoalan valtakunnallisten osaamiskeskusten valtionapukelpoisuuden hyväksymiselle

-

Suomen kansalliset tavoitteet nuorisoalan eurooppalaiselle ja kansainväliselle toiminnalle

-

Muita näkemyksiä ohjelmasta

Toivotaan selkeää vastuun- ja tehtävänjakoa kuntien ja hyvinvointialueiden välille.
Toimenpideohjelman tavoitteiden toteuttamiseksi tarvitaan suunnitelma siitä, miten ne rahoitetaan.

Ryynänen Milla
Etelä-Savon hyvinvointialue - Palvelualuepäällikkö, lapsiperhepalvelut